

AVOKATI I POPULLIT

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës,
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues

Tel/Fax: +355 4 2380 300/313
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 202300637/2

Tiranë ___/___/2023

Lënda: Rekomandim për inspektimin e kryer në Qendrën Provizore të Pritjes së Migrantëve të parregullt në Kapshticë, në Drejtorinë Rajonale për Kufirin dhe Migracionin (DRKM) Korçë.

Drejtuar: Drejtues i Lartë z. Saimir BOSHNJAKU
Drejtor i Departamentit për Kufirin dhe Migracionin
Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit

TIRANË

Drejtues z. Fatmir HOXHA
Drejtor i DRKM-së

KORÇË

Për dijëni: Drejtues Madhor z. Muhamet RRUMBULLAKU
Drejtor i Përgjithshëm i Policisë së Shtetit

TIRANË

Të nderuar zotërinj,

Duke ju falenderuar për bashkëpunimin e deritanishëm midis institucioneve tona, si dhe duke vlerësuar angazhimin për punën e stafit të institucionit që ju drejtoni, në vijim po ju njohim me gjetjet dhe rekomandimet pas inspektimit të paparalajmëruar që institucioni i Avokatit të Popullit kreu në Qendrën Provizore të Pritjes së Migrantëve të parregullt në Kapshticë, në Drejtorinë Rajonale për Kufirin dhe Migracionin (DRKM) Korçë.

Avokati i Popullit, në rolin e Mekanizmit Kombëtar për Parandalimin e Torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues, në vijim Mekanizmi Kombëtar, bazuar në nenin 19/1 të ligjit nr.8454, datë 04.02.1999 "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar, kreu një inspektim në Qendrën Tranzitore të Pritjes dhe Akomodimit të Migrantëve të parregullt në Kapshticë, në varësi të Drejtorisë Rajonale për Kufirin dhe Migracionin, Korçë, në datën 06.07.2023 sipas një Plani Inspektimi vjetor të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues ishin z.Hazbi Selita, me detyrë Nd/komisioner, si dhe eksperti për çështjet e migracionit i Institucionit të Avokatit të Popullit pranë DRMK Korçë, z.Rexhep Lala.

Qëllimi i inspektimit ishte vlerësimi i përgjithshëm i kushteve infrastrukturore në Qendrën Provizore të Pritjes së Migrantëve të parregullt në Kapshticë, si dhe respektimi i të drejtave

dhe trajtimi i migrantëve të huaj, sipas dispozitave ligjore të parashikuara në legjislacionin tonë, si dhe aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga shteti shqiptar, për këtë qëllim.

Vija kufitare në zonën e Kapshticës, konsiderohet nga grupet e migrantëve të parregullt, si porta më e mundshme për të depërtuar nga territori i Greqisë për në territorin e vendit tonë. Nga informacioni i punonjësve të policisë në Stacionit e Pikës Kufitare (SPK) Kapshticë rezulton se, grupet migratore që mbërrijnë në Shqipëri nuk e konsiderojnë vendin tonë si destinacion për qëndrim të përhershëm, ndaj dhe një numër shumë i vogël i tyre kërkojnë azil. Pjesa tjetër, përmes pikave kufitare tokësore në veri të vendit, vazhdojnë rrugëtimin drejt Kosovës apo Malit të Zi, me synimin për të depërtuar në vendet e BE-së.

Migrantët pasi identifikohen në kufi, në afërsi të tij apo brenda në territorin e vendit tonë, shoqërohen nga patrullat e policisë kufitare në bashkëpunim me punonjësit e FRONTEX-it, për në Qendrën Tranzitore të Pritjes së Migrantëve të parregullt, e cila ndodhet në afërsi të stacionit të Policisë Kufitare në Kapshticë.

Për periudhën Janar-Korrik 2023, në këtë Qendër janë shoqëruar dhe akomoduar 1119 persona, nga të cilët 650 persona kanë hyrë për herë të parë në territorin e Shqipërisë dhe 469 persona janë përsëritës. Grupet e migrantëve që konsiderohen me risk janë gratë dhe fëmijët nën moshën 18 vjeç. Statistikat tregojnë se, gjatë kësaj periudhe kanë hyrë në mënyrë të parregullt 31 fëmijë nën moshën 18 vjeç, 46 gra mbi moshën 18 vjeç dhe 18 vajza nën moshën 18 vjeç. Referuar shtetësisë, migrantët në shumicën e tyre kanë qenë nga Siria, Iraku, Palestina, Maroku, Afganistani, Algjeria etj.

Krahasuar me vitet e fundit, për periudhën e parë 6-mujore të vitit 2023, ka patur një rënie të ndjeshme të fluksit të migrantëve që kanë hyrë në territorin e Shqipërisë nga kjo pikë kufitare. Për këta persona janë kryer procedurat për identifikimin, intervistimin dhe përzgjedhjen e tyre, sipas procedurave ligjore. Konkretisht, për vitin 2020 kanë hyrë nëpërmjet kufirit të Kapshticës gjithsej 15 534 migrantë të parregullt, për vitin 2021 kanë hyrë 13 228 migrantë dhe për vitin 2022 kanë hyrë 2328 migrantë të parregullt.

Për shkak të fluksit të migrantëve të parregullt gjatë dy viteve të fundit, UNHCR kreu një investim të ri brenda territorit të Qendrës Tranzitore në Kapshticë, duke shtuar edhe dy kabanone (kontenierë), me qëllim rritjen e kapaciteteve akomoduese të Qendrës me 50 shtretër. Në këtë mënyrë, kapaciteti i Qendrës nga 60 shtretër që ishte deri në vitin 2022, aktualisht është për pritjen dhe akomodimin e 110 personave. Stafit i punonjësve të policisë në këtë qendër, i cili përgjigjej për intervistimin, përzgjedhjen dhe trajtimin e migrantëve, nuk kishte mungesa në organikë.

Në lidhje me verifikimin e zbatimit të rekomandimeve të Institucionit të Avokatit të Popullit nga viti i kaluar dhe referuar shkresës në përgjigje të këtyre rekomandimeve, nga Departamenti për Kufirin dhe Migracionin¹, rezultoi se:

1. Ishte zbatuar rekomandimi, për bashkërendimin e punës midis autoritetit shtetëror përgjegjës të ngarkuar në ligj, si Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës dhe Departamentit për Kufirin dhe Migracionin në DPSH, si dhe për të

¹ Shkresë nr.6174/1 prot., datë 12.12.2022 e Departamentit për Kufirin dhe Migracionin drejtuar Avokatit të Popullit (MKPT), në përgjigje të Rekomandimit të Avokatit të Popullit, datë 18.11.2022.

garantuar funksionimin e sistemit të integruar të mbrojtjes për fëmijët e pashoqëruar brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, sipas rregullave dhe procedurave të përcaktuara në Vendimin nr.111, datë 6.3.2019 “Për procedurat dhe rregullat për kthimin e riatdhesimin e fëmijës”.

2. Ishte zbatuar rekomandimi, në bazë të “Programit për trajtimin e detyrueshëm në shërbim”, i cili miratohet nga Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit, për organizimin e trajnimeve të stafit të policisë kufitare, me qëllim ngritjen e kapaciteteve të stafit që kryejnë procedurat e intervistimit dhe përzgjedhjes së migrantëve të parregullt, rritjen e numrit të kërkesve të tyre për Azil në Shqipëri, si dhe garantimin e mbrojtjes ndërkombëtare për këta persona, sikurse parashikohet në aktet ligjore dhe aktet ndërkombëtare.
3. Ishte zbatuar rekomandimi, për identifikimin dhe ofrimin e kujdesit për migrantët, kryesisht ndaj grupeve vulnerabël, sipas rekomandimeve të Institucioneve Kombëtare për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut (IKBDNJ), ku theksohet se autoritetet kombëtare dhe evropiane duhet të ofrojnë mbrojtjen e grupeve vulnerabël në kufi, duke përfshirë edhe identifikimin efektiv, procedurat dhe mekanizmat e referimit, në zbatim të akteve ligjore në fuqi, si dhe në bashkëpunim me aktorët të tjerë shtetërorë, si Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e fëmijëve, Njësia e Mbrojtjes së fëmijëve në nivel bashkie, Kryqi i Kuq etj.
4. Ishte zbatuar rekomandimi, për shqyrtimin e ankesë/kërkesave të migrantëve në prezencë edhe të përfaqësuesit të Avokatit të Popullit, që monitoron këtë pikë kufitare.

Ndërkohë, disa nga rekomandimet e MKPT-së nuk ishin zbatuar, por sipas informacionit të drejtuesve të policisë, ato ishin në proces:

5. Nuk ishte zbatuar rekomandimi, për bashkëpunimin me institucionet e tjera shtetërore të ngarkuara me ligj, për ngritjen dhe vënien në funksionim të një Qendre të re për sistemimin dhe akomodimin e fëmijëve të pashoqëruar, duke përcaktuar buxhete për investime në këtë Qendër, si dhe për plotësimin e stafit me psikologë dhe punonjës social për trajtimin e tyre, si dhe staf policie për ruajtjen e tyre.
6. Janë në proces të zbatimit të rekomandimit për miratimin e plotë të akteve nënligjore në zbatim të kërkesave të përcaktuara në ligjin nr.79/2021 “Për të huajt”, konkretisht projektvendimet: “Për miratimin e formatit të aktit administrativ që vendos masën administrative dhe llojit të masave që përbëjnë shkak për kufizimin e hyrjes”; “Për miratimin e formës dhe përmbajtjes së dokumentit të udhëtimit të të huajit, lejes së kalimit, letërnjoftimit, publikatës, si dhe formatit të dokumentit të përkohshëm”; “Për Kuotat vjetore për punësimin e të huajve”; si dhe “Për profilin e zgjeruar të migracionit”.
7. Është në proces zbatimi i rekomandimit për nënshkrimin e një marrëveshje bashkëpunimi me palën e policisë kufitare greke, në lidhje me përcaktimin e një protokollit të rregullt ligjor, për ripranimin e shtetasve të huaj që kanë hyrë në

mënyrë të parregullt nga territori grek në territorin e Shqipërisë, si në rastet kur ata janë përsëritës, por dhe rastet kur atyre nuk ju miratohet statusi i azilkëruesit nga autoritetet shqiptare të përcaktuara në ligj.

8. Nuk është zbatuar rekomandimi, për krijimin e tendave mbrojtëse në mjediset e jashtme në Qendrën e Pritjes së Migrantëve në Kapshticë, për të lehtësuar qëndrimin e tyre edhe në ambientet e jashtme të ërës, kryesisht për stinën e verës.

Legjislacioni vendas dhe ai ndërkombëtar për Azilin

E drejta për të kërkuar dhe përfituar azil për shtetasit e huaj, është e parashikuar në sistemin ndërkombëtar për të drejtat e njeriut. Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut e vitit 1948 në nenin 14/1 parashikon se: “Çdokush ka të drejtë të kërkojë dhe gëzojë në vende të tjera azil nga përndjekja”.

Njohja e statusit të refugjatit nga shtetet ka marrë formën e traktatit nëpërmjet “Konventës së Gjenevës” të Kombeve të Bashkuara, që njihet si Konventa për Statusin e Refugjatit, e datës 28 korrik 1951, e ndryshuar me protokollin e Neë Jorkut, të datës 31 janar 1967, e ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë. Këtë të drejtë e gëzojnë refugjatët të cilët përkufizohen në Nenin 1 të Konventës, ku thuhet shprehimisht se: “Një person që, për shkak të frikës së bazuar të persekutimit, për arsye të racës, fesë, kombësisë, anëtarësisë në një grup të caktuar shoqëror apo bindjes politike, ndodhet jashtë vendit të shtetësisë së vet dhe nuk ka mundësi, ose për shkak të një frike të tillë, nuk ka dëshirë të kërkojë 5 mbrojtjen e atij vendi; ose kur ai, duke mos pasur shtetësi dhe ndodhet jashtë vendit të mëparshëm të banimit të zakonshëm të tij, si pasojë e këtyre ngjarjeve, nuk ka mundësi ose nuk ka dëshirë të kthehet atje, për arsye të kësaj frike.”

Mbrojtja më e rëndësishme që merr një refugjat është, së pari, moskthimi në vendin e vet, ku është objekt i persekutimit. (Kthimi – ndalohet nga Neni 33 i kësaj Konvente). Ka disa dispozita për përfundimin e statusit apo përjashtimin të cilat nënkuptojnë se, disa njerëz megjithëse janë në përputhje me përkufizimin e refugjatit, mund ta humbasin statusin e refugjatit apo mund të përjashtohen nga mbrojtja për shkaqe që parashikohen në Nenin 1 C-F të Konventës për Refugjatët.

Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Torturës e vitit 1984 e zgjeron më tej detyrimin për moskthim duke përfshirë çdo person i cili rrezikon t’i nënshtrohet torturës. Neni 3.1 i saj përcakton: “[asnjë] Shtet Palë nuk dëbon, kthen, (‘refouler’) apo ekstradon një person tek një shtet tjetër kur ka arsye thelbësore për të besuar se ai rrezikon t’i nënshtrohet torturës”. Ky ndalim është absolut dhe nuk pranon asnjë përjashtim. Siç vihet re edhe në përkufizimet për refugjatin dhe përfituesin e mbrojtjes nga tortura, njohja e refugjatit, si i tillë, mund të bëhet vetëm kur aplikanti është jashtë vendit të tij të origjinës. Për sa kohë që aplikanti është ende në vendin e tij të origjinës apo të banimit të zakonshëm, atëherë, sipas Konventës së Kombeve të Bashkuara për Refugjatët, ai nuk mund të njihet si refugjat.

Në të njëjtën mënyrë, një person i cili ka frikë se do t’i nënshtrohet torturës, nuk mund të marrë mbrojtje ndërkombëtare nëse është ende në vendin e tij të origjinës ose të vendbanimit të zakonshëm. Personi duhet të ketë kaluar një kufi ndërkombëtar dhe të ketë arritur në një vend tjetër me qëllim që të përfitojë azil dhe mbrojtje nga kthimi në vendin e tij.

E drejta për të kërkuar dhe përfituar azil gjendet e mishëruar edhe në Deklaratën Universale për të Drejtat e Njeriut dhe Kartën e Bashkimit Evropian për të Drejtat Themelore, megjithatë ajo ende nuk është bërë e drejtë që të merret në shqyrtim nga gjykatat. Pra, ekziston një hendek mes individit i cili përpiket të shpëtojë nga persekutimi apo tortura dhe detyrimit të shteteve nënshkruese të Konventës për Refugjatët dhe Konventës kundër Torturës për të mos i kthyer ata.

Një nga shqetësimet e Komisionerit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për Refugjatët është se shumë vende, në Evropë dhe gjetkë, po shfrytëzojnë këtë boshllëk me qëllim shmangien e detyrimeve të tyre për të dhënë mbrojtje. Për sa kohë që janë ndërmarrë masat për të parandaluar largimin e njerëzve nga vendi i tyre i origjinës ose mbërritjen e tyre në vendin e destinacionit dhe kërkimin e azilit, atëherë në sytë e këtyre shteteve refugjatët nuk “ekzistojnë” ose nuk janë përgjegjësi e shtetit që ka vendosur masat.

Sa më sipër, edhe Shqipëria duhet të sigurojë respektimin e detyrimeve të tyre për të drejtat e njeriut, ashtu siç parashikohen veçanërisht nga konventa ndërkombëtare. E drejta e gjithkujt për t’u larguar nga çdo vend, përfshirë edhe vendin e vet, është një e drejtë njerëzore e cila është e nënkuptuar edhe në të drejtën për jetë private dhe familjare, e parashikuar në Nenin 8. Për më tepër, e drejta e gjithkujt për t’u larguar nga vendi i vet duhet të sigurohet në mënyrë të barabartë si për shtetasit, ashtu edhe për të huajt dhe nuk duhet t’i nënshtrohet kurrë ndërhyrjeve që motivohen nga diskriminimi racial.

Lidhur me këtë çështje, referuar Progres-Raportit të Komisionit Evropian për vitin 2023 për Shqipërinë, në Kapitullin 24 “Drejtësia, Liri dhe Siguria”, thuhet se: “ka vazhduar përparimi me mbledhjen dhe publikimin e informacionit analitik mbi migracionin e ligjshëm dhe të jashtëligjshëm por vë theksin se “duhet të forcohen burimet teknike dhe financiare të Policisë Kufitare dhe Migracionit (PKM) në mënyrë që të jetë në gjendje të kontrollojë flukset e migracionit klandestin”. Gjithashtu, Progres-Raporti të Komisionit Evropian për Shqipërinë thuhet se “duhet të përgatitet një strategji kombëtare të emigracionit për punë që ende nuk ka filluar”.²

Nisur nga statistikat e periudhës 6-mujore të këtij viti, nga 1119 persona që kanë hyrë në territorin e Shqipërisë nga kufiri me Greqinë në zonën e Kapshticës, në intervistat e zhvilluara nga ekipet e policisë kufitare në bashkëpunim me FRONTEx, rezulton, se 40 persona nga migrantët e parregullt kanë bërë më kërkesë për azil në vendin tonë³.

Ndërkohë, strukturat e policisë për kufirin dhe migracionin në DRKM Korçë, kishin përpiluar 610 urdhra largimi dhe brenda afatit 7 ditor ata ishin larguar vullnetarisht nga territori i vendit tonë.

Në vlerësimin e Institucionit të Avokatit të Popullit, strukturat shtetërore përgjegjëse për kufirin dhe migracionin, si dhe ato për Azilin, gjatë zbatimit të kontrolleve kufitare, intervistimit dhe përzgjedhjes së migrantëve, duhet të konsiderojnë dhe rishqyrtojnë

²https://www.google.com/search?q=raport+komisionit+europian+per+emigracionin+ne+shqiperi+2023&rlz=1C1GCEA_enAL939AL939&oq=raport+komisionit+europian+per+emigracionin+ne+shqiperi+2023&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIKCAEQABiABBiiBDIKCAIQABiiBBiJBdIBCTI4MDMxajBqNKgCALACAA&sourceid=chrome&ie=UTF-8#ip=1

³ Në zbatim të nenit 5 të ligjit nr. 10/2021 “Për Azilin në Republikën e Shqipërisë”.

kërkesat e migrantëve të parregullt për Azil, në harmonizim të plotë me ligjet, politikat dhe praktikat ndërkombëtare të parashikuara në Konventën dhe jurisprudencën e Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut, duke ndaluar me efekt të menjëhershëm prapësimet, të cilat i ndalojnë migrantët që të largohen nga vendi i tyre i origjinës apo që të arrijnë në BE, me qëllim që të ushtrojnë të drejtën e tyre për të kërkuar dhe gëzuar azil.

Qendra e Pritjes së Migrantëve Kapshticë

Qeveria shqiptare, nëpërmjet autoriteteve dhe strukturave përgjegjëse që mbulojnë fushën e azilit dhe të refugjatëve me fokus respektimin e të drejtave të migrantëve në kuadër të mbrojtjes ndërkombëtare, në bashkëpunim me Organizatën Ndërkombëtare për Migracionin (IOM) në Shqipëri dhe Bankën për Zhvillim e Këshillit të Evropës (CEBD) që mbështesin aksesin e migrantëve në strehim, kujdes mjekësor, higjienë dhe shërbime të tjera thelbësore të nevojshme, **ka krijuar Qendrat për Regjistrimin dhe Akomodimin e Përkohshëm për migrantët e parregullt që hyjnë në Shqipëri nga kufiri me Greqinë, në SPK Kakavijë dhe SPK Kapshticë.**

Qendra për Regjistrimin dhe Akomodimin e Përkohshëm të migrantëve të parregullt në Kapshticë, është hapur dhe ka filluar të funksionojë në datë 29 Tetor të vitit 2019.

Qendra është e ndërtuar me kontenierë dhe ka në përbërje të saj njësitë e banimit për migrantët dhe familjet e tyre, një ambient intervistimi më vehte në shërbim të punonjësve të policisë kufitare shqiptare, një ambient intervistimi për ekspertët e FRONTEx, dhoma e mjekut dhe urgjencës, mjedisi për ngrënien e ushqimit, si dhe njësitë që shërbejnë si tualete dhe dushe. Theksojmë se ambientet e tualeteve në këtë Qendër **nuk** ishin te pastra nga ana higjieno-sanitare dhe kishin nevojë për dezinfektim.

Institucioni i Avokatit të Popullit thekson se mosmbajtja pastër e ambienteve në këtë Qendër ndikon drejtëpërdrejt në jetën dhe shëndetin e personave që akomodohen aty.

Gjatë inspektimit një nga problematikat e evidentuara ishte mungesa e ujit të rrjedhshëm. Sipas informacionit të stafit të policisë kufitare u informuam se furnizimi me ujë në këtë Qendër ishte me orar të reduktuar 3 herë nga 1.5 orë në ditë, kohë e cila është thelbësisht e pamjaftueshme për të plotësuar nevojat e higjienës personale dhe mbajtjen pastër të ambienteve të përbashkëta për personat e akomoduar në këtë Qendër.

Sikurse e theksuam më lart, kapaciteti i Qendrës ishte për mbajtjen e 110 personave. Gjatë vitit 2022, për shkak të fluksit të migrantëve të parregullt, UNHCR i zgjeroi kapacitetet e kësaj Qendre me ndërtimin e kabanoneve të rinj edhe për 50 persona të tjerë, nga 60 persona që ishte kapaciteti që nga krijimi i saj. Njësitë e akomodimit kanë dhoma, me një kapacitet për 4 persona⁴. Ato janë të pajisura me nga 2 krevatë në formë marinari për fjetje dhe të kompletuara me dyshekë, batanije dhe jastëkë, si dhe tavolinë për ngrënie e stola për qëndrimin ulur. Çdo dhomë është e pajisur me kondicionerë për ngrohje dhe ftohje. Pajisjet e hotelerisë janë të kompletuara nga CARITAS.

Në rastet kur në dhoma akomodohen familje me mbi katër persona, kushtet e fjetjes vështirësohen, ndaj në çdo rast, kjo bëhej me kërkesën e anëtarëve të familjes së

⁴ Kontenierët që shërbejnë për strehimin e migrantëve kanë dhoma me sipërfaqe 5x4m2.

migrantëve. Për të mënjeluar çdo dyshim në lidhje me këtë çështje, paraqitja e kërkesës duhet të bëhet me shkrim dhe të mbetet e dokumentuar.

Në momentin e inspektimit, në Qendër nuk ndodhej asnjë migrant. Sipas informacionit të punonjësve të policisë, në rastet kur ka flukse migratore koha e qëndrimit të tyre në Qendër nuk shkon më shumë se 24 orë, deri në përfundim të përpunimit të të dhënave të tyre.

Në përfundim të procedurave të intervistimit dhe përzgjedhjes, migrantët që plotësojnë kërkesat për azil apo identifikohen si persona me precedent penal, dërgohen sipas rastit në Qendrën Kombëtare Pritëse për Azilkërkuesit në Babrru ose në Qendrën e Mbyllur për të Huajt në Kareç. Pjesa më e madhe e migrantëve të parregullt, kryesisht ata që ishin përsëritës, pajiseshin me urdhër largimi vullnetar. Në rastë mos largimit vullnetar ata shoqëroheshin me automjetet e policisë kufitare për në kufirin me Greqinë, nga ku kishin hyrë në kufi me Shqipërinë. Fëmijët e pashoqëruar dhe gratë e vetmuara, sistemoheshin në Qendrat Sociale në Korçë dhe në Tiranë.

Mirëmbajtja dhe funksionimi i Qendrës në Kapshticë, sigurohet me fondet e UNHCR dhe IOM, ndërsa siguria realizohet nga policia kufitare e stacionit të policisë. Personeli ndihmës si përkthyesi, psikologu, mediatori kulturor, mjeku dhe sanitaret, punonin me kohë të pjesshme (me orare në varësi flukseve të migrantëve) dhe siguroheshin nga CARITAS.

CARITAS kryente dhe furnizimin me ushqime catering dhe veshmbathjet e nevojshme për migrantët.

Avokati i Popullit vlerëson bashkëpunimin e Policisë së Shtetit me organizmat ndërkombëtare për garantimin e të drejtave të migrantëve të parregullt, por Policia e Shtetit në kuptim e në bazë të ligjit duhet të ketë kapacitete të mjaftueshme njerëzore dhe financiare për të kryer këtë funksion në mënyrë të pavarur.

Struktura organike e SPK Kapshticë, për kontrollin e kufirit të gjelbër dhe Qendrën Tranzitore të Pritjes së Migrantëve përbëhet nga 58 punonjës policie. Nga informacioni rezulton se organika ishte e plotësuar.

Stafi i punonjësve të policisë që shërbente në terren dhe ai që merrej në intervistimin e migrantëve të parregullt, ishte i trajnuar në seminare të organizuara nga OSBE, për mënyrën e trajtimit dhe mbi procedurën e intervistimit dhe të përzgjedhjes së tyre.

Për monitorimin e situatës migratore dhe trajtimin e migrantëve në bazë të të drejtave të tyre ligjore dhe mbrojtjes ndërkombëtare, pranë kësaj Qendre funksionon edhe roli i ekspertit të Avokatit të Popullit, i cili mbi bazën e një marrëveshje të institucionit me UNHCR, monitoron dhe vëzhgon punën e punonjësve të policisë në pikën e kalimit të kufirit dhe Qendrën e Pritjes së Migrantëve të parregullt në Kapshticë, në lidhje me respektimin e të drejtave të tyre, procedurat e shoqërimit të migrantëve për në Qendër, kushtet infrastrukturore dhe të akomodimit, mënyrën e intervistimit dhe të përzgjedhjes, sipas kategorive dhe kryesisht grupet vulnerabël.

Nga informacionet e grumbulluara, rezulton se, intervistimi i migrantëve nuk bëhet i thelluar nga punonjësit e policisë kufitare në lidhje me procedurat, kryesisht me kërkesat për azil në Shqipëri.

Kërkesat për azil plotësohen vetëm në rastet kur migrantët e kërkojnë me vullnetin dhe insistimin e tyre. Më tej, këta persona shoqërohen për në Qendrën e Pritjes të Migrantëve në Babrru, Tiranë, deri në pritjen e miratimit ose jo të kërkesës për mbrojtje ndërkombëtare, nga Autoriteti Përgjegjës për Azilin dhe Refugjatët në Ministrinë e Brendshme.

Migrantët që rezultojnë përsëritës, që kanë hyrë në territorin e vendit tonë më shumë se një herë, pyeten për gjeneralitet, ju merren shenjat e gishtave dhe i kthejnë menjëherë në kufirin e gjelbërt, pa marrë në konsideratë rastet në nevojë apo personat me familje.

Nga inspektimi u evidentua se, mungesa e përkthyesit për gjuhë të veçanta si Dari, Fars etj., ishte zgjidhur nga FRONTEx nëpërmjet përkthimeve me video-call. Sipas rasteve, intervistimi kryhet edhe në gjuhën angleze.

Dhoma e mjekut shërbente për kryerjen e vizitave mjekësore rutinë me migrantët, ndërsa për nevoja të vizitave mjekësore më të specializuara, ata dërgoheshin në spitalin e Bilishtit.

Ankesat/kërkesat e migrantëve shënoheshin në një libër të veçantë nga shefi i stacionit të policisë kufitare Kapshticë, i cili ngarkonte dhe personin përgjegjës për zgjidhjen e tyre. Kryesisht, kërkesat e tyre kishin të bënin me takim me mjekun për vizita mjekësore, si dhe për përkthyes në gjuhën e tyre.

Në zyrën e intervistimit, si dhe në çdo njësi banimi **nuk** ishin të afishuar postera me të drejtat e migrantëve në gjuhë të huaja si Anglisht apo në gjuhën Arabe.

Nga inspektimi i kryer në Stacionin e Policisë së Kufirit në Kapshticë, si dhe nga monitorimi i vazhdueshëm që Institucioni i Avokatit të Popullit kryen në terren nëpërmjet ekspertit në pikën kufitare të Kapshticës që prej vitit 2019, konstatohet se dhe në këtë Qendër, stafet mbështetëse dhe investimet në Qendrat e Pritjes së Migrantëve të parregullt, janë kryer nga donatorë dhe partnerë të ndryshëm ndërkombëtarë dhe asnjë prej tyre nuk është kryer me fondet e buxhetit të shtetit shqiptar.

Ambientet e intervistimit, ndihma juridike dhe psikologjike

Migrantët e parregullt, pasi konstatohen nga rojet kufitare dhe shoqërohen për në Qendrat e Pritjes, i nënshtrohen një procedure trajtimi të përafuar me ato të vendeve të BE-së. Procedura është e bazuar në Udhëzimin e Ministrit të Brendshëm nr.293, datë 04.06.2015 “Mbi trajtimin e të huajve me qëndrim të parregullt në Republikën e Shqipërisë” dhe në procedurën standarde “Për përzgjedhjen e të huajve të parregullt”, miratuar me Urdhrin e Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë nr.172, datë 08.02.2018.

Punonjësit e policisë kufitare, kryejnë procedurën e verifikimit (screening proces) të flukseve migratore në mjedisin e intervistimit që ndodhet në Qendrën e Pritjes së Migrantëve në Kapshticë. Ky ambient i plotëson kushtet për kryerjen nga punonjësi i policisë së kufirit të procedurave për identifikimin, intervistimin dhe përzgjedhjen e migrantëve.

Theksojmë se, gjatë gjithë procesit të intervistimit të migrantëve, ishin të pranishëm dhe asistonin me ndihmesën e tyre punonjësit e policisë kufitare edhe ekspertët e FRONTEX-it, të cilët janë të vendosur aty mbi bazën e një marrëveshje që kanë me Qeverinë e Shqipërisë për kontrollin dhe menaxhimin e kufirit.

Nisur nga procedura që zhvillohet për verifikimin e migrantëve, ata kategorizohen me statusin si më poshtë:

Azilkërkues - Kjo kategori dërgohet në Qendrën Kombëtare të Azilkërkuesve në Babrru. Gjatë vitit 2023, numri i personave të referuar për azil nga kjo Qendër ishte 40 persona.

Viktimë trafikimi apo viktimë e mundshme trafikimi - Kjo kategori i referohet menjëherë strukturave antitrafik të Policisë së Qarkut Korçë. Gjatë vitit 2023 nuk ishte evidentuar në territorin e Korçës ndonjë rast i tillë.

Imigrant i parregullt – Në rastet kur nga procedura e përzgjedhjes dhe intervistimit të migrantëve, konstatohet se qëllimi i tyre është kalimi i tyre për në një nga vendet e BE-së, ndaj tyre merret urdhër largimi apo dëbimi nga territori i RSH, ndërsa në raste të shkeljeve ligjore ata ndalohen në Qendrën e Mbyllur për të Huajit në Karreç, Durrës. Përgjatë **vitit 2023** ishte evidentur 1 person.

Fëmijë të pashoqëruar - Kjo kategori identifikohet dhe intervistohet në prani të punonjësit të Njësisë së Mbrojtjes së Fëmijës së Bashkisë Devoll dhe Korçë, që përfshin territorin ku është identifikuar fëmija i pashoqëruar. Të gjitha rastet janë trajtuar dhe ndjekur në bashkëpunim me Njësinë e Mbrojtjes së Fëmijëve kryesisht pranë Bashkisë Korçë, ndërkohë që familjet, gratë apo fëmijët e tyre kanë qëndruar në Qendrën Sociale të bashkive respektive, deri në kryerjen e procedurave. Trajtimi i rasteve është bërë sipas VKM-së nr.111, datë 06.03.2019 “Për procedurat e riatdhesimit të fëmijës”.

Institucioni i Avokatit të Popullit nëpërmjet ekspertit të tij në zonën e Kapshticës, ka një rol proaktiv dhe në të ardhmen do të ketë një vëmendje më të shtuar, në lidhje me zbatimin korrekt të procedurave nga punonjësit e policisë të migracionit gjatë intervistimit, hetimit të thelluar dhe verifikimit të kësaj kategorie migrantësh (fëmijë) që hyjnë në territorin shqiptar.

Sjellim në vëmendjen tuaj një raport të veçantë që UNICEF ka hartuar dhe ka trajtuar specifikisht për këtë kategori, raport i cili është diskutuar edhe në Kuvendin e Shqipërisë⁵.

Raporti i referohet “Strategjisë kombëtare për migracionin 2019–2022” të Qeverisë Shqiptare, duke venë theksin te rekomandimet e adresuara për forcimin e kapaciteteve mbrojtëse për fëmijët, masave për adresimin e fëmijëve dhe të respektit ndaj fëmijëve migrantë të pambrojtur, si dhe për t’i ndihmuar ata me infrastrukturë të përmirësuar kufitare (përfshirë ata më të cënueshëm, të pashoqëruar dhe të ndarë fëmijët dhe fëmijët aktualë/potencialë viktimë të trafikimit). Ai parashikon gjithashtu masa ri-integrimi për të gjithë fëmijët e kthyer për tu siguruar bashkimin e tyre familjar dhe shtetësinë, duke adresuar nevojat e tyre për strehim, arsim dhe kujdes shëndetësor. Në raport vihet theksi se, në nivel lokal nuk ka plane specifikisht për migrantët e kthyer⁶.

⁵ <https://www.unicef.org/albania/reports/albania-child-notice-2021>

⁶ Fq105, paragraph 350, <https://www.unicef.org/albania/reports/albania-child-notice-2021>

Të drejtat e migrantëve kanë qenë prej kohësh një shqetësim kryesor për Institucionet Kombëtare Evropiane të të Drejtave të Njeriut (IKEDNJ). Si organe të pavarura të mandatuara nga shteti, NHRI-të luajnë një rol kyç në monitorimin, promovimin dhe mbrojtjen e këtyre të drejtave, veçanërisht në kufi. Në të njëjtën kohë, ato ndihmojnë në sigurimin e llogaridhënies kur ndodhin shkelje. Mandatet e gjera të NHRI-ve nënkuptojnë se ato përbëjnë një pjesë thelbësore të çdo sistemi efektiv të llogaridhënies për të drejtat e njeriut. Për këtë qëllim, Rrjeti Evropian i NHRI-ve (ENNHRI) ka hartuar rekomandime bazuar në informacionin dhe tendencat e identifikuar në punën e NHRI-ve, për promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut të migrantëve në kufi. Ato përshkruajnë hapat që mund të ndërmarrin aktorët përkatës në nivel kombëtar dhe rajonal për të siguruar qeverisje të ndjeshme ndaj të drejtave të njeriut në kufi. Ndër këto rekomandime, vlen për t'u përmendur identifikimi dhe ofrimi i kujdesit për migrantët kryesisht ndaj grupeve vulnerabël. NHRI-të evropiane, kanë venë theksin se autoritetet kombëtare dhe evropiane, duhet të ofrojnë mbrojtjen e grupeve vulnerabël në kufi, duke përfshirë edhe identifikimin efektiv të procedurave dhe mekanizmave të referimit.

Shtetet duhet të rrisin kapacitetin e tyre për të identifikuar dhe mbështetur njerëzit në rrezik në kufi, duke bërë të pamundurën për të zbatuar këshillat e Planit të Veprimit të Evropës për Mbrojtjen e Personave të Cënueshëm në Kontekstin e Migracionit dhe Azilit në Evropë (2021-2025). Përdorimi i gjerë i ndalimit të migracionit, duke përfshirë edhe familjet dhe kategorinë e të të pashoqëruarve fëmijë, është një nga shqetësimet kryesore të IKEDNJ-ve në lidhje me politikat aktuale rajonale dhe kombëtare në kufijtë e jashtëm të BE-së.⁷

Në përfundim, Avokati i Popullit në kuadër të misionit të tij kushtetues dhe ligjor, do të vijojë në mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të shtetsave të huaj dhe kryesisht të migrantëve të parregullt që hyjnë në territorin e vendit tonë, duke siguruar standarde më të larta në respektimin e këtyre të drejtave, sikurse janë parashikuar në aktet ligjore dhe aktet ndërkombëtare.

Për sa më sipër dhe në mbështetje të pikës 3, të nenit 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ku thuhet se: “Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”; germa “b”, të nenit 21 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar, ku thuhet se: “Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive;

REKOMANDOJMË:

1. Të merren masa të menjëhershme, në bashkëpunim me institucionet e tjera shtetërore të ngarkuara me ligj, për ngritjen dhe vënien në funksionim të një Qendre të re për sistemimin dhe akomodimin e fëmijëve të pashoqëruar, duke përcaktuar buxhete për investime në këtë Qendër, si dhe për plotësimin e stafit me psikologë dhe punonjës social për trajtimin e tyre, si dhe staf policie për ruajtjen e tyre.

⁷<https://ennhri.org/wp-content/uploads/2021/10/ENNHRI-Recommendations-Infographic.pdf>
<https://www.unhcr.org/623469b239.pdf>

2. Vijimin e përpjekjes për marrjen e masave të nevojshme për nënshkrimin e një marrëveshje bashkëpunimi me palën e policisë kufitare greke, në lidhje me përcaktimin e një protokollit të rregullt ligjor, për ripranimin e shtetasve të huaj që kanë hyrë në mënyrë të parregullt nga territori grek në territorin e Shqipërisë, si në rastet kur ata janë përsëritës, por dhe rastet kur atyre nuk ju miratohet statusi i azilkërkuesit nga autoritetet shqiptare të përcaktuara në ligj.
3. Marrjen e masave të nevojshme nga institucioni që në bashkëpunim me UK Devoll, të përmirësojnë situatën e furnizimit pa ndërprerje me ujë në ambientet e kësaj Qendre, me qëllim mbajtjen e higjienës personale nga personat e akomoduar në këtë Qendër, si dhe pastërtinë në dhomat e banimit dhe ambientet e përbashkëta, ose të merren masa për të vendosur depozita.
4. Marrjen e masave të nevojshme për të afishuar postera në vende të aksesueshme në zyrën e intervistimit, si dhe në çdo njësi banimi me të drejtat e migrantëve në gjuhë të huaja si Anglisht dhe gjuhë të tjera amtare në Qendrën Provizore të Pritjes së Migrantëve të parregullt në Kapshticë.
5. Të merren masat e nevojshme, për krijimin e tendave mbrojtëse në mjediset e jashtme në Qendrën e Pritjes së Migrantëve Kapshticë, për të lehtësuar qëndrimin e migrantëve edhe në ambientet e jashtme të Qendrës, kryesisht për stinën e verës.

Për qëndrimin që do të mbani dhe masat që do të merrni në zbatim të këtij rekomandimi, të vihem në dijeni brenda afatit **30 ditor** sipas nenit 22 të ligjit Nr. 8454, datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

KOMISIONER

AHMET PRENÇI